FRIESMUSEUM

DE KETTING VAN DE VIKING

DE KETTING VAN DE VIKING

friesland, 870 na christus

start de Prezi presentatie Overzicht

‘Welmoed, je moeder zoekt je, waarom ben je…’

Pake blijft midden in de zin steken als hij ziet waar zijn negenjarige kleindochter naar staart. 1

Aan de horizon, waar het ruige gras van de kwelder overgaat in het zilvergrijs van de zee, zijn twee schepen te zien. De manier waarop de houten vaartuigen over het water glijden, de sierlijke boog waarin de voor- en achterkanten eindigen, hij herkent het meteen. Dit zijn Vikingschepen. Overzicht

‘Welmoed, ren naar huis en waarschuw je vader!’

In de stem van pake klinkt bezorgdheid door. Welmoed sprint weg. Terwijl ze in volle vaart via een plank een slootje oversteekt, kan ze maar aan één ding denken: Adelbert. Haar grote broer is twee jaar geleden op Viking gegaan, in precies zo’n schip. Zou hij aan boord zijn? Zou Adelbert teruggekomen zijn?

‘Heit, er komen Vikingen aan!’

Haar vader schiet overeind, grijpt zijn lange speer en rent naar buiten. Daar hoort ze hem schreeuwen naar de andere bewoners van de terp. Ze weet wat er gebeurt. Sommigen zullen haastig naar de terpen in de buurt gaan, en iedereen zal komen. Of het nou een wild gevecht of een spontane markt wordt, in beide gevallen moet je erbij zijn. 2

Een uur later is hun rustige terpdorp zo druk als een mierenhoop waar je met een stok in hebt gewroet. Niet alleen de zestig Vikingen en het handjevol gevangenen lopen tussen de huizen en gevlochten schuttingen rond, ook al die bewoners van andere terpen zijn er. Gelukkig is het uitgedraaid op handeldrijven met de bezoekers.

Vader heeft al goede zaken gedaan. Welmoed zag hem een groot wijnvat naar een van de schepen rollen. Toch kijkt haar vader kwaad.

Dat heeft alles te maken met de enige bezoeker die voor Welmoed telt: Adelbert. Haar broer heeft zijn blonde haar lang laten groeien, met de zijkanten opgeschoren. Hij draagt dure, nieuwe kleren en hij ruikt zelfs anders. Maar hij lacht nog op dezelfde manier als hij haar optilt en rondzwiert.

Welmoed hangt aan zijn arm. Ze heeft wel duizend vragen voor hem, en hij doet zijn best ze allemaal te beantwoorden. Nee, hij blijft niet thuis. Dat is tegen de wet. Ja, hij is nu rijk. Nee, hij heeft niemand doodgeslagen met de bijl die hij draagt. Alles wat hij zegt, klinkt avontuurlijk en spannend. En Welmoed gelooft niks van het verhaal dat Adelbert amper heeft gevochten. Op zijn wang zit een nieuw litteken, en hij heeft zoveel dure spullen dat hij dat heus niet allemaal eerlijk heeft gekocht.

‘Ik wil ook op Viking’, zegt Welmoed ineens. ‘Met jou mee.’

Adelbert glimlacht.

‘Dat geloof ik graag. Maar jouw plaats is hier, kleine meid.’

‘Wie noem jij een kleine meid?’

Ze geeft hem een ram tegen zijn arm, maar ze doet vooral zichzelf pijn. 4

Die avond is het feest. Maar niet bij Welmoed in huis. Ze hoort het geschreeuw, het gezang en de muziek in de verte. En ze weet waarom ze er niet bij zijn. Adelbert had hier niet mogen komen. Wie uit vrije wil op Viking gaat, verliest zijn thuis en is nooit meer welkom. Dat hij vertrok, was al een klap voor het hele gezin geweest, want hij was de enige jongen in huis. Dat hij nu ineens even terug is, maakt het nog moeilijker. 5

Als Welmoed hoort dat haar zusjes slapen, glipt ze onder haar deken vandaan, en gaat door het stalgedeelte naar buiten. Ze wil Adelbert nog zien voor hij vertrokken is. En misschien kan ze hem toch nog overtuigen om haar mee te nemen. Heit en mem zullen haar niet missen, liegt ze tegen zichzelf. Meisjes genoeg in huis. Overzicht

De Vikingen zitten in een wijde kring bij een vuurtje, en als Welmoed ziet wat er tussen hen in ligt, houdt ze haar adem in. Daar, op een groot doek, ligt een schat. Een echte schat. Ze ziet een gouden kruis met edelstenen, een gouden schaaltje, een blinkende beker, allemaal klompen hakzilver en nog veel meer munten en kleine sieraden. Het fonkelt in het licht van de vlammen. Dit is roofbuit, dat moet wel.

‘Morgen gaan we weer op pad’, zegt de man met het dure zwaard, die zaken met heit heeft gedaan.

‘Jullie gaan naar het westen, wij naar het noorden. Het is tijd om de buit te verdelen.’ 6

Een gejuich klinkt, en de mannen stampen met hun laarzen van aan elkaar geregen dierenvellen op de grond. Welmoed waagt zich in de schemering nog wat dichterbij. Er is één voorwerp waar ze haar ogen niet vanaf kan houden. Het ligt op een hoekje van het kleed, bijna alsof het er niet bij hoort. Een zilveren ketting, zo fijn gevlochten dat het lijkt alsof je het zo weer uit elkaar zou kunnen halen. Als ze die zou kunnen krijgen! Misschien als ze het Adelbert vraagt?

Dan krijgt ze een ander idee. Beter. Gevaarlijker. Meer een Viking-idee. Als ze hem nou gewoon zou pakken, als niemand kijkt? Stelen is het niet echt, als het al gestolen is. Toch? Overzicht

De leider, die ze Sigurd noemen, heeft het grote, gouden kruis opgepakt. Iedereen kijkt naar hem en wacht op zijn voorstel. Houdt hij het zelf? Geeft hij het aan de leider van het andere schip? Welmoed voelt dat er nu heel veel op het spel staat.

Zal ze het wagen? Het schitterende sieraad ligt voor het oprapen.

‘Ulf, hij is voor jou en je mannen.’

Een luid gejoel stijgt op als het kerkjuweel naar de andere kapitein wordt gegooid. Iedereen kijkt naar die kant van het huis. Dit is mijn kans, denkt Welmoed. Ze loopt snel drie stappen naar voren, hurkt en pakt de ketting op. Net als ze hem in haar mantel wil schuiven, voelt ze een hand om haar nek. Ze gilt het uit van schrik en pijn, maar ze laat het sieraad niet los.

‘Wat is dit? Een kleine Friese rat!’

Het is de Viking vlak bij haar, van wie ze dacht dat hij halfdronken zat te slapen. Hij trekt haar omhoog en duwt haar naar het midden, zodat ze met haar voeten tussen de kostbaarheden staat. Dan dwingt hij haar om naar de hoofdman te kijken.

Sigurd kijkt dreigend terug.

‘Wat heb je daar?’

Het is doodstil geworden. Welmoed is even bang dat ze flauwvalt, zo bang is ze. Maar ze wil het niet laten merken. Ze slikt even, en zegt dan hardop: ‘Buit.’

Bij het horen van dat woord barst iedereen in lachen uit. En ook de hoofdman kan een glimlachje niet onderdrukken.

‘Buit hè? Je hebt wel lef, meisje. Maar geef die ketting nu maar hier. Die wil ik namelijk zelf hebben.’ Ze haalt het zilveren wonder tevoorschijn en bekijkt hem nog een laatste keer, voor ze hem overhandigt. Dan hoort ze de stem van Adelbert, achter haar. Een beetje zenuwachtig.

‘Dit is mijn zuster, Welmoed. Straf haar alstublieft niet, heer. Ik vrees dat ik haar hoofd op hol heb gebracht met al mijn verhalen over het leven als een Viking.’

‘Eerst mogen we je dorp niet plunderen, en nu dit’, zegt Sigurd, maar zijn gemopper is gespeeld. Zijn mannen lachen mee. Dan bukt hij zich. Als hij overeind komt, heeft hij een zilveren munt in zijn hand.

‘Welmoed. Je naam zegt het al: je hebt zeker moed getoond. Maar een Viking kan ik je niet maken. Hier, neem deze buit maar mee. En laat je niet weer zien.’

Welmoed knikt haastig en loopt dan snel naar buiten, zonder Adelbert of iemand anders aan te kijken, de munt in haar hand geklemd. Achter zich hoort ze Sigurd nog wat roepen.

‘Ulf, jij bent goed met runen. Wil jij iets in deze ketting zetten?’

Ze schaamt zich dood, maar tegelijk is ze opgelucht dat ze nog leeft, en blij dat ze het geldstuk heeft gekregen. Zelfs een beetje trots. Het duizelt haar van al die gevoelens. Zou het zo voelen om op Viking te gaan?

Terwijl ze in het donker thuiskomt, vraagt ze zich nog één ding af. Welke woorden zouden er in die prachtige ketting komen te staan?

1 hooiland
2 terpen
3 handel
4 haven
5 huizen
6 scheepvaart

© 2019 Fries Museum, concept Mariska de Boer, verhaal Erik Betten